

3FM Zendermanager Wilbert Mutsaers

"RADIO IS EEN NIEUW LEVEN BEGONNEN"

Wilbert Mutsaers (al ruim anderhalf jaar als zendermanager de baas van 3FM en Radio 6 Soul & Jazz), werd door zijn hoogleraar van de Radboud Universiteit Nijmegen voor gek verklaard toen hij besloot in de muziekindustrie te springen. De cum laude afgestudeerde communicatiewetenschapper werd namelijk een fraaie wetenschappelijk carrière toegedicht, maar de liefde voor muziek bleek sterker. Via o.a. Sony Music, Universal Music en Mojo Concerts is hij nu op zijn plek in Hilversum: "Muziek is zoveel meer dan een goed liedje met een leuk refrein."

Ruim anderhalf jaar staat Wilbert Mutsaers nu aan het roer bij 3FM en Radio 6. Zijn kantoor naast de fraaie nieuwe studio's van 3FM ziet er uit zoals je verwacht bij iemand in zijn functie. Stapels cd's op het bureau, een foto van The Beatles op de vensterbank en de muziek op een behoorlijke volume uit de speakers. Handsome Poets, één van de door 3FM tot Serious Talent uitgeroepen bands, is net weer vertrokken na een live optreden in de ochtendshow van Giel Beelen. Mutsaers schudt ze nog even de hand en neemt daarna alle tijd. Hij is namelijk gek op zijn werk en deelt dat gevoel graag. "Elke ochtend en avond spelen hier bands en gaan de flightcases in en uit. Soms levert dat geweldige radio op en soms is het minder, maar het is wel wat we doen", legt hij uit. "Die opvatting komt ook terug in het muziekbeleid hier – ik noem het 'left of center' denken. Het onderscheid t.o.v. de andere radiostations is groter geworden en toch is 3FM de laatste tijd het best beluisterde radiostation onder jongeren. Dat is natuurlijk leuk en motiverend, maar zeker geen doel op zich. Toen ik met het hele 3FM team het beleid hier ging bijsturen, hebben we ingecalculereerd

dat er misschien wat minder luisteraars over zouden blijven, maar we zouden dan in ieder geval wel doen waar we voor willen staan."

Balans

3FM heeft volgens Mutsaers een duidelijk missie en die zit 'm niet in het trekken van zoveel mogelijk luisteraars: "We zijn een publiek station en willen een gevarieerd muziekaanbod bieden. De nadruk leggen we daarbij duidelijk op jong talent en nieuwe muziek. Eigenlijk doen we op dat gebied alles wat het behoorlijk moeilijk maakt om een beluisterbaar radiostation te maken, maar tegelijk maakt dat het ook zo leuk. Voor mij persoonlijk en voor de dj's is dat ook een speerpunt: zorgen dat we altijd weer nieuwe bands kunnen laten horen en daar ook een voortrekkersrol in hebben. Ik zie het als een morele verplichting." Voor Mutsaers en consorten is het dagelijks zaak een goede balans te vinden tussen vernieuwend zijn en luisteraars blijven interesseren. "We willen ook maatschappelijke thema's aanpakken, want ook dat hoort bij 3FM en publieke omroep. Dan hoop je natuurlijk wel dat je daarmee veel mensen

Foto: HPPPhotography

Domien Verschuuren in de 3FM Studio
Foto: Ben Houdijk

bereikt, maar niet ten koste van alles. Natuurlijk zien we het als een compliment als we veel mensen weten te boeien, en dat is bij de publieke omroep bij uitstek een interessante uitdaging. Ik ben ook zendermanager van Radio 6 Soul & Jazz, dat geen FM-frequentie heeft, en daar hebben we afgelopen jaar behoorlijk wat dingen veranderd en nieuwe programma's en themaweken zoals 'De Zwarte Lijst' het licht laten zien. Het is een zender die investeringen vraagt, maar dan ook een culturele taak vervult die juist vanwege die investeringen in bijvoorbeeld live registraties en culturele programma's niet of nauwelijks door de commerciële stations wordt ingevuld. Ook daar moet je naar kijken. Bij 3FM is het feitelijk net zo, hoe raar het ook klinkt. Ik word niet afgerekend op marktaandeel. Dat zou ook niet goed zijn – daar is de STER voor. De STER moet luisteraandelen verzilveren om zo de investeringen in de publieke omroep mogelijk te maken."

3FM-DNA

Veranderen kan luisteraars weggagen, weet Mutsaers, maar uiteraard zijn de veranderingen bij 3FM doorgevoerd met een duidelijke filosofie. "Allereerst moet je daarbij vooral niet te hard roepen dat je dingen verandert", verduidelijkt hij. "Er speelden de afgelopen 1,5 jaar héél veel dingen hier. Het was een spannende tijd. Zo liepen bijvoorbeeld van vrijwel alle dj's de contracten af. Dat

speelde meteen toen ik hier binnenkwam en ik wist dat commerciële stations geïnteresseerd waren in het binnenhalen van een aantal van onze dj's. Uiteindelijk zijn de gezichtsbepalende dj's allemaal gebleven. Dat zegt ook iets over de situatie hier en bij de omroepen. Als je hier blijft, dan doe je dat namelijk niet vanwege het geld. Commerciële partijen hebben op dat vlak uiteraard altijd meer te bieden." Dat toch iedereen gebleven is, zou volgens Mutsaers wel eens kunnen komen door wat hij het 3FM-DNA noemt: "Je moet natuurlijk oppassen om dat te veel te benoemen, maar ik geloof daar echt in. Het is ook het momentum dat we nu hebben. Dat kun je misschien niet altijd volhouden, maar het is nu zo dat iedereen hier heel graag werkt. Je kan heel somber naar het ingewikkelde bestel gaan kijken en naar alle ontwikkelingen en bezuinigingen vanuit Den Haag, maar je kunt het ook zien als iets wat juist interessant is en waar je aan samenwerkt om er iets moois van te maken. Op dit moment gebeurt dat hier zo door alle betrokkenen." Mutsaers geeft een voorbeeld van de betrokkenheid van de 3FM-dj's: "Gisteren zaten we hier met zijn allen aan deze zelfde tafel anderhalf uur te discussiëren over wat de nieuwe 3FM Megahit moest gaan worden. Dat vind ik echt geweldig. Het is een soort democratie, waarvan veel mensen zouden vinden dat je zo niet kunt werken. Ik vind het mooi dat iedereen zo betrokken is. Mensen komen op voor hun keuze en dat motiveert ook de

rest weer. Het creëert bovendien draagvlak, omdat iedereen weet hoe de uiteindelijke keuze tot stand is gekomen. Bovendien praat je ook meteen over een hoop andere dingen. Er komen allerlei andere platen langs waar op gereageerd wordt en zo voed je elkaar."

Leeg schetsblok

De contractverlenging van alle dj's was niet het enige spannende punt in de begintijd van Mutsaers. "Het was ook ingewikkeld dat per 1 september vorig jaar de nieuwe programmering in moest gaan. Er waren nieuwe toetreders. Powned kwam er bij, BNN kreeg meer uren en die wilden allemaal op 3FM. Dat betekent dus dat andere omroepen uren moeten inleveren, terwijl al vijf jaar lang alles min of meer vaststond, zo werkt de mediawet nu eenmaal. Afgelopen jaar was het allemaal anders. We zijn zo'n beetje met een leeg schetsblok gaan zitten en dat in de wetenschap dat van al die dj's de contracten afliepen en zij dus ook in onzekerheid zaten. Ze wilden wel blijven, maar wilden natuurlijk ook weten welk programma ze dan zouden krijgen. Het had wat dat betreft allemaal best heel anders kunnen aflopen, dat heb ik me terdege beseft. Tegelijk was het de beste manier om iedereen snel te leren kennen, met alle omroepen in gesprek te raken en meerdere wijzigingen in gang te zetten."

Voor gek verklaard

De liefde voor muziek heeft er Wilbert Mutsaers altijd al ingezet. Hij groeide er thuis mee op en ging vanaf zijn veertiende naar festivals als Pinkpop en Rock Werchter. "Drie dagen in de regen naar muziek staan luisteren, ik vond het fantastisch", vertelt hij. "De line-up van al die festivals ken ik nog uit mijn hoofd. Ik weet precies wie er in 1986 op Pinkpop stond, of in 1985 op Werchter, zo'n indruk heeft dat toen op me gemaakt. Daarna ben ik als diskjockey gaan werken in Tilburg en later vooral in Nijmegen. Dat deed ik volle bak naast mijn studie. Mijn hele studiebeurs ging naar Nijmeegse platenzaken als Kroese en de Waaghals, waar de cd's al klaar lagen als ik binnenkwam." Mutsaers studeerde cum laude af aan de Universiteit van Nijmegen was begonnen aan een mediaonderzoek om te gaan promoveren, toen hij in contact kwam

met mensen van Mojo Concerts. "Ik ging daar op gesprek, maar toen ze hoorden dat ik op de universiteit werkte, raadden ze me af bij hen te komen werken, omdat ze dachten dat ik het boeken van bands na een paar maanden wel moe zou zijn met mijn achtergrond. Aardige manier om me af te wijzen, dacht ik toen. Later werd ik echter dankzij dezelfde mannen van Mojo gebeld door BMG Music, met de vraag of ik daar A&R-manager wilde worden. Ik had aanvankelijk geen flauw idee wat het was, maar zei dat ik graag wilde komen praten." Zijn hoogleraar verklaarde hem voor gek. "Wat moet je nou in de muziekindustrie?", vroeg hij. Maar ik had mijn keuze gemaakt."

Cultureel Rentmeesterschap

De ervaringen die Mutsaers in al zijn jaren bij de muzieklabels BMG, Sony en Universal en later alsnog bij Mojo heeft opgedaan, komen elke dag van pas. Hij kent de artiesten, de managements, de labels, de festivals en alles wat er bij komt kijken. Juist bij 3FM komt het allemaal samen. "We zitten hier namelijk bij een radiostation dat zich bij uitstek betrokken voelt bij het Nederlandse live circuit", legt hij uit. "Als wij Nederlandse bands steunen, dan profiteert uiteindelijk ook het club- en festivalcircuit daarvan. De grote internationale namen komen namelijk minder vaak naar Nederland. Het 'tourtje Nederland' is verworden tot misschien Paradiso en 013, of anders meteen de Heineken Music Hall of Ahoy en daarna zijn ze weer weg. Wij besteden veel aandacht aan Nederlandse bands als Go Back to the Zoo, Moss, De Staat, The Hype, Ruben Hein of Lola Kite en daar hebben de clubs profijt van. Zulke bands hoor je niet op Q-Music, Radio 538, Sky Radio of Radio Veronica, maar ze hebben nu wel zo goed als uitverkochte tours. Ik zeg zeker niet dat dit alleen door 3FM komt, maar het helpt wel. Festivals gaan zulke bands boeken en dan durven de clubs het ook wel aan, zo werkt het door. In mijn hoofd heet dat 'Cultureel Rentmeesterschap', een verantwoording die je moet nemen. Ook de meeste internationale bands die op de grote festivals staan worden enkel door 3FM gedraaid of op zijn minst in eerste instantie alleen door 3FM gedraaid."

Weg ermee

Mutsaers houdt zich intensief bezig met het muziekbeleid van 3FM en Radio 6. "Dat betekent niet dat ik het allemaal bepaal of zelfs zou willen bepalen, want juist het gesprek met alle betrokkenen over muziek moet de kracht van 3FM zijn. En dat geldt trouwens ook voor Radio 6." Opvallend in het muziekbeleid van 3FM is bovendien dat ook de goede platen niet altijd maar gedraaid blijven worden. Mutsaers: "Op het moment dat een plaat 100% bekend is, had 'ie hier eigenlijk al lang weg moeten zijn. Bij een ander station zou je dan zeggen dat het de topplaat is, die je dus moet blijven draaien. Hier heb je 'm dan al te lang gedraaid....weg ermee, tijd voor iets nieuws. Daar hebben we ook strakke regels voor afgesproken met elkaar en daarom halen we geregeld zeer goed testende platen van de zender af, zodat er weer ruimte komt voor nieuwe muziek."

Niet vanzelf

Door de jaren heen heeft Wilbert Mutsaers de muziekindustrie sterk zien veranderen. Hij vond het in het begin teleurstellend om te merken dat het echt een industrie is, maar vond het juist interessanter worden toen het moeilijk werd en de bomen niet meer automatisch tot de hemel reikten: "Het was ineens niet meer vanzelfsprekend dat je 100.000 cd's ging verkopen en je veel geld zou verdienen. Het hele denken moest veranderen, er moest creatiever nagedacht worden op alle vlakken: creatie, werkmodellen, juridische zaken, techniek, maar ook op marketinggebied, mediabeleid en talentbegeleiding. Die ontwikkeling zal nog jaren aanhouden." Het maakt het belang van een station als 3FM er feitelijk alleen maar groter op. "Dat denk ik wel inderdaad", verklaart Mutsaers. "Hoe je ook naar de muziek- en mediawereld kijkt, het is in mijn optiek vanuit alle perspectieven van belang dat er een publiek radiostation is dat jonge talentvolle bands een platform geeft. Als wij het niet doen, wie dan wel? De kracht schuilt daarbij ook in de combinatie van een radiostation met sociale media. Je kunt muziek online zetten, maar als niemand het daar vindt dan heb je nog niks. Je kan fantastische muziek maken, maar daarna gebeurt er niets vanzelf."

Nieuw leven

Ook het medium radio zelf is uiteraard gigantisch veranderd. "Alles komt nu samen. Muziek, beeld, social media..... radio leent zich er bij uitstek voor", legt Mutsaers uit. "Bij televisie gaat dat veel moeilijker. Het is langzamer en je moet verder vooruitplannen. De interactie hier werkt perfect. Gisteren werd de nieuwe single van The Strokes online gezet, die draaien we dan meteen. Dat plan je niet vooraf, maar doe je gewoon zodra het kan. Het oude medium radio is aan een totaal nieuw leven begonnen, juist door de nieuwe media. Luisteraars laten massaal van zich horen via Twitter, Facebook, Hyves, Shoutbox, SMS etc. Hier in de nieuwe studio's wordt alles gefilmd, zodat mensen het op internet en televisie kunnen volgen. Er hangen vele camera's in de studio's en er lopen bij veel programma's twee cameramensen rond die met handhelds hun werk doen. We hebben hier tegenwoordig meer schermen dan microfoons." Meest extreme voorbeeld van de interactiviteit en het crossmediagehalte van 3FM wordt gevormd door het welbekende Glazen Huis. "Dat is echt een bijzondere ervaring", vertelt Mutsaers. "We hebben een bereikonderzoek gedaan en daarbij bleek dat ruim 11 miljoen Nederlanders er wat van meegereggen hebben afgelopen december. Volgens die onderzoekers is het 't grootste crossmediale evenement van Nederland, terwijl het feitelijk enkel 3 dj's zijn die, opgesloten in een portocabin op een plein, aandacht vragen en geld inzamelen voor een stille ramp. Het is natuurlijk in de voorbereiding en uitvoering veel meer dan dat en het trekt een stevige wissel op alles medewerkers van de omroepen. Na zo'n week kun je mij ook wel een beetje bij elkaar vegen eerlijk gezegd, maar als je dan vervolgens ziet wat een impact het heeft. Dat geeft tegelijk ook weer veel energie en stof tot nadenken!"

Nostalgie

Muziek is voor Mutsaers (en eigenlijk iedereen bij 3FM) veel meer dan muziek alleen. "Het is niet alleen een goed liedje met een leuk refrein, het is een vorm van lifestyle. Iets wat mensen gebruiken om te laten zien wat voor type ze zijn", benadrukt hij. "Het haakt ook aan bij hoe je je voelde of waar je was. Bijna iedereen houdt van muziek uit een bepaalde periode

en als je gaat terugrekenen is dat bijna altijd uit een periode tussen hun 16e en 22e. Er zit enorm veel nostalgie en melancholie in muziek. Dat is ook meteen het succes van de Top2000 van Radio 2 bijvoorbeeld. Hoe spannend is dat? Die platen kun je bijna allemaal het hele jaar door horen, maar er zitten voor iedereen herinneringen aan vast. Wij merken het nu ook met de Zeroes Request op 3FM en de Zwarte Lijst op Radio 6. Luisteraars mogen zelf playlists maken en dat gebeurt massaal. Zelfs dat is al sentiment, terwijl we twee jaar terug nog in die 'zeroes' zaten." Muziek staat voorop bij 3FM en dus wordt daar ook veel over gepraat tussen iedereen die verbonden is aan het station. "Je mag het hier ook zeggen als je iets niks vindt. Dan neem je de luisteraar ook serieus, want niet alles is te gek natuurlijk. Dat zet je als luisteraar ook aan het denken. Dat doet muziek. Het kan je in een bepaalde stemming brengen. Als ik nu een lijst moet maken van mijn vijf favoriete nummers van de afgelopen tien jaar, dan is die lijst heel anders dan wanneer ik 'm over een half uur moet maken. Het heeft alles met mijn stemming te maken."

Politicus

Muziekmoehed is Mutsaers vreemd en als je iemand zoekt met plezier in zijn werk dan is hij je man: "Dat plezier heb je ook echt nodig in deze baan, anders wordt het al snel te veeleisend met alle politieke rompslomp eromheen. Als dat alleen zou overblijven, dan blijft er een baan over met altijd te weinig uren in een dag. Maar als je enthousiasme hebt voor muziek, media, creatie en techniek, dan heb je de mooiste baan van de wereld. Dan is dit zelfs een erebaan. Dat geluk heb ik dus." En op de vraag of hij zich wel eens een politicus voelt in zijn huidige functie: "Het vergt inderdaad doordacht handelen en veel overleg met alle omroepen, andere belanghebbenden en letterlijk de Haagse politiek. Draagvlak creëren, de goede momenten kiezen om dingen te bespreken. Artiest, labels, festivals, promotor, boeker, omroepen, dj's, Den Haag, de Raad van Bestuur hier....noem maar op. Je moet zo toch aardig wat uitleggen. Dat is ook terecht, maar is wel eens wat veel van het goede. Je kunt het al snel verkeerd doen, laat ik het zo zeggen. Nu gaat

"Als je een artiest tekent en dat wordt een succes, dan is het 't succes van iedereen. Maar als het mislukt, dan is het jouw mislukking. Succes heeft vele vaders en een mislukking is een wees. Het is een cliché, maar het is wel zo."

het heel goed met het station, alles zit mee lijkt het wel. Stel dat het minder goed zou gaan, dan was het ook allemaal mijn schuld geweest. Ook prima, zo werkt het nu eenmaal, dat realiseer ik me heel goed. Als de dj's bijvoorbeeld wel waren weggegaan, als de nieuwe programmering niet had gewerkt. In die zin ben je best kwetsbaar, maar je moet daar niet teveel mee bezig zijn, want dat heeft helemaal geen nut. Bij Universal was dat al net zo. Als je een artiest tekent en dat wordt een succes, dan is het 't succes van iedereen. Maar als het mislukt, dan is het jouw mislukking. Succes heeft vele vaders en een mislukking is een wees. Het is een cliché, maar het is wel zo."

Levendig

Zelf is Mutsaers uitermate blij met hoe het gaat met 3FM en gezien de luistercijfers geldt het voor het publiek al net zo. Maar hoe zou hij het liefst zien dat mensen over zijn station denken? "Ik hoop dat ze 3FM associëren met een levendig radiostation met een mening. Een station waar persoonlijkheden achter de microfoon zitten en waarbij je het gevoel hebt dat je erbij betrokken wordt. Het mag een randje hebben, daar soms overheen gaan, de grenzen aftasten. Ik hoop dat ze vinden dat we uitstralen dat je bij ons nieuwe muziek kunt horen. Dat we in beweging zijn, het hier geen vastgeroest iets is en we ook erg staan voor live muziek. Dat er gelachen kan worden, maar ook kritisch gedaan wordt. Een radiostation met een mening, onderscheidend en zeker geen middelmaat, terwijl je tegelijk toch een groot publiek bedient. Ja, dat zou mooi zijn..."